

PERŽVALGA.

Mums praneša (privatiškai) iš Europos, kad dvi-trys savaitės atgal, išvažiavęs į Ameriką stud. P a r š a i t i s, Liet. Dem. Partijos narys, su agitacijos tikslu. Apie atvažiavimą da nieko negirdėt.

— Šiame numeryje skaitytojais ras p. Ilgaudo pranešimą, kad aukos, renkamos sergančiam raštininkui, daugiau nebebus renkamos. Tuo tarpu iš Shenandoah lietuviai atsiuntė ant mūsų rankų tam tikslui \$7,55, kuriuos jie sumetė ačiū Ilgaudo atsišaukimui pereitam „Vienybės“ num.

Todėl reikalingas kuo-greičiausias paaiškinimas, ar ištikro jau t u r i būt pertrauktas tam tikslui aukų rinkimas (ne užtenka visuomenei žinoti, kad jis yra pertrauktas, reikia žinot, ar jau jis nėra reikalingas).

Be to Shenandoriškiai norėtų žinoti plačiau apie tą mūsų literatūros darbininką. Mums rodosi, nebutų jam negarbės apgarsinus bent kai-kuriuos pseudonimus: visuomenė iš to žinos jo darbus, o nuo inteligencijos vis-tiek nepaslėpsim sergančio raštininko ypatos, kad ir negarsintume jo darbų ir pseudonimų.

— Paskutiniame (7) „Kataliko“ numeryje patilpo, jau antra, korespondencija apie tai, kad Susivienijimui Liet. R.-Katalikų“ reikia kito organo, geresnio už „Žvaigždę“. Korespondentas iš Chicagos humoristiškai iš-syk neva prieštaraudamas korespondentui iš Worcesterio, sako: „Jis mislija, kad „Žvaigždė“ Susivienijimo neteks. Anaipatol! Kas tą-syk Susivienijimui pavalkus rioglis, jeigu „Žvaigždė“ paliks atmesta? — Juk „Žvaigždė“ šiandien užlaiko ir kasierius ir prezidentas, na ir visai, taip sakant, komitetas. Bus seimas, susieis, nutars ir

po viskam, „Žvaigždė“ liks amžinas organas, kaipo caras“ (!) Toliaus rašo: „Iš Worcester korespondentą aš pagiriu už įnešimą tokio svarbaus klausimo. Reikia iš laiko stengtis tokius plyšius užkimšti“.

— Kun. K. Jaunutis „Vil. Žinių“ N11 rašo: „Lietuviai-katalikai nesutinka su katalikais-lenkais ir, vieni kitus persekiodami, sau darbą trukdo, o lietuviškosios ir lenkiškosios partijos socialistų susivienija kuo-puikliausiai, vieni kitų nekriausdami“.

Iš Lietuvos.

Revoliucionierių padėkavojimas.

(Laiškas iš Suvalkų gubernijos į Mt. Carmel, Pa., ant vardo V. S., rašytas sausio 25 d. š. m.; su antspauda: „Lietuvos Socijaldemokratų Partija. Paprusės darbininkų organizacija“).

Garbus Tamista!

Pagalios aš atgavau Jūsų laišką, rašytą ant senojo adriso, o kartu su juo ir pavarde, rašytas aukautojų. Neišpaskytai esame dėkingi už atsiųstas aukas, nes aukos labai sumažėjo, o tuo tarpu da mūsų darbas anaipatol nepabaigtas—ateityj mus laukia baisi, kraujinga kova. O darbas mūsų sunkus: laimingas tas iš mūsų, kur sa gauna pernaktoti kur tvarte, bet tačiausia atsitinka, kad reikia nakvoti kur kugyj, ar girioj, o čia — ziema.

Širdinga padėka nuo visų mūsų draugų už aukas šioms garbioms ypatoms, trokštančioms Lietuvai gero: Jurgis Striupinskas \$1,00, Kriaučius Mozurukas \$2,00, Mozuruko brolis \$1,00, Kriaučius Jurgis \$3,00, Pusbrolis Andrius \$3,25, Aš pats V. S. \$1,00, Mano moterė 50c., Aš—Onutė 75c., Kriaučius Juozas, Kiziošvogeris 50c., Kriaučka Miliukevičiū Viktė 25c., Jurgis Steponavičius 50c., — \$13,75.

Teip parašyti, kai Tāmista norėjai; dėlei padavimo į laikraštį mes negalim ir neturim tiesos, nes tai būtų iš mūsų pusės despotizmas, o mes kovojam už laisvę!! Nes jeigu mes teip parašytume, tai turėtume ir pildyti, o savo brolių plėšti mes nenorim: kas mums aukauja iš tikros širdies — amžina padėka tam, o kas nenor tam augštam darbui aukauti, lai sudeda savo prakaitu uždirbtą skatiką salioninkui, kaip jie ir daro, ir žus į šuns vietą, nes jis nemyli Tėvynės ir nėra Jos sunumi!!

Bet Jūs, draugai, kurie esate sunų Tėvynės, darbuokitės dėl jos teip, kaip ir mes darbuojamės. Mes jau visko išsivadėjom: nerupi jau mums nė gyvenimas, nelinksmina jau mus nė ateitis ir nors esame beveik visi jauni, bet jau viską pergyvenom ir vienas tik mūsų troškimas laisvės, laisvės žmonijai, nors patys netikim jos sulaukti, nes daugelio jau dienos nuo darbavimosi suskaitytos.

Rinkit, draugai, aukas ir siųskit šiuo antrašu....

Jūs paaukausit po kelis skatikus, Jums tas blėdies nepadarys, o mums atneš didelę pagelbą. Su guodone **

Lašką parašiau skubiai, nes už kelių minučių vaziuoju į rajono susirinkimą.

Senapilė. Draugija „Šviesa“ per pereinamus metus (1906) gana sparčiai pradėjo darbuotis. Pirmutinis įsteigėjų jos susirinkimas buvo gruodžio 21 (lapkr. 19 d.) 1906 metų. Nuo tos dienos iki šių 1907 m. (senojo skaičiaus) dar nėra pusantr mėnesio nepraejo. Kas gi per tą laiką yra padaryta Šviesos?

Įtaisyta knygynėliai. Senapilėje ir Antanave, įtaisyta mokyklėlė Antanave, sutverta „Šviesos“ skyrius Pilviškiuose. duota leidimai tvirti „Šviesos“ skyriai Kybartuose, Sasnųvoje,

Naumiestyje, nusiųsta delegatė pasveikinti pirmąją Lietuvos Dailos Parodą Vilniuje, įtaisyta vakariniai kursai Senapilėje suaugusiems prasilavinti, kaip reik mokytis vaikai, idant toliaus galėtų eiti vaikus mokinti, ant galo per paskutinį posėdį Didžiojo Komiteto (sausio 6 d. n.s.) nutarta rūpintis įtaisymu Senapilėje didesnės teatralinės salės, nes dabar šiek-tiek didesniems susirinkimams nėra kur pasidėti. Prisidėjusių prie „Šviesos“ sąnarių yra apie 200. Rodos „Šviesos“ darbas ne kam galėjo užkenkti, bet ir čia neapsieina be susirėmimų. Štai Pilviškiuose „Žiburio“ skyrius susirinkimas nutarė išmesti iš „Žiburio“ tuos sąnarius, kurie prisidėję yra prie „Šviesos“, tik davė jiems 1 mėnesį laiko apsisislyti. Kitas gana negražus ant „Šviesos“ užpuolimas atsirado feljetone N.1 „Šaltinio“ 1907 m., kur stačiai „Šviesa“ bedieviška draugija išvadinta. Žinoma, ant tokių niekų draugijos sąnariai neprivalo paisyti, bet turi varyti apšvietimo darbą toliaus. „L. Uk.“.

Vilkaviškis. Vilkaviškio skyrius kuniginės draugijos „Žiburys“ nuo pereinamųjų metų lapkričio iki pastarajam laikui Vilkaviškio parapioj įkurė 8-nias kaimų mokyklėles šiuose kaimuose: Beziliuose, Obšrutuose, Stirnškėse, Kiršuose, Antupyje, Ozkabaliuose, Pustapėdžiuose ir Budezerij. Katinama įkurti tokia mokykla ir pačiam Vilkaviškyje. — Kokia vertė tų mokyklų — parodys ateitis.

Kaunas. Liaudies salėje sausio 6 d. atsibuvo „vakaras“ naudai neturtingų Dorpat universiteto studentų-lietuvių. Buvo dainos ir spektaklis (Žėgotas „Alyvos žydi“). Vakara surengė Dorp. universiteto studentai: A. Žilinskas, S. Čechavičius, Mik. Marma ir J.

Daumanskis. Gryno pelno atliko 303 rub. 87 kap.

— Kuniginė draugija „Saulė“ gavo iš Mahanojaus, Amerikos, per kunigą Pautienį nuo kokio ten „vietinio komiteto“ 100 rub., „apšvietimo reikalams“.

Griškabudis (Naumiesčio pav.). Dvasios ir kuno išnaudotojas. Žemkalnių kaime pasukininką Stasį Dvaranaucką labai išnaddojami darbininkai. Nuo Baltramiejaus kelia gaidziagyštės nuo 1—3 valandos ryto. Vakarai ilgi. Ateina vakaras — ukininkas atsineša pundus laikraščių ir knygų. Darbininkams, žinoma, užduoda darbą: vyrams pančius vyti, mergoms verpti, piemenims pluksnas plėšyti ar vilnas kedet. Ukininkas susijieško sau tinkamąjį straipsnį iš laikraščio (mat jis ima „Šaltinį“) ar teip kokią juodašimtišką knygelę, kaip antai: „Ar bus geriau, kaip socialistai viršų paims“, „Gerieji darbai socialistų ir masonų“, kurias padovanojo jam kunigai. Skaito jis straipsnį ir aiškina, tik kaip aiškina! Dešimtį kartų aiškiau ir biaučiau, negu tose knygelėse ar šventamjam „Šaltinij“ parašyta. Teip jis vakaras į vakarą boviija ir boviija. Darbininkai buvo norėję jau net vakarą sustreikuoti, bet nebuvo tarp jų vienybės.

Pilviškiai (Senapilės pav.). Paskutinis ginklas. Mūsų apylinkėj iš paskutinės kunigai kovoja su revoliucija. Išėjus Antanavičiaus aplinkraščiui (tokios-pat dvasios, kaip ir Kauno vyskupo Paliulionio ir Vitniaus — Roppo), kunigai su pasididžiavimu pradėjo skaityti iš sakyklų žmonėms ir keikti visus nepatinkamus sau žmones, bet paskui pamatė, kad tas negelbsti, už tai griebsi paskutinio ginklo — šnipinėjimo. Išpažintis kognam katalikui tur didelę ir šventą vertę, tai jie ir pasigriebė už

jos. Jeigu koks senas diedelis arba bobelė eina eina išpažinties, tai jie ir klausia: „ar neturi suaugusių vaikų“? Gavę atsakymą, klausia toliaus: „ar netur tavo vaikai susinėjimo su kokiais ponaičiais-ilgaplaukiais“? Gavę ir ant to atsakymą, klausia: „ar tavo vaikai neskaito kokių-nors knygelių, ar „N. G.“. Tas žmogelis, žinoma, turi per išpažintį visą teisybę išpasakoti, kaip yra. Tada kunigas, gerokai apibaręs, išpasakoja visas pragaro baisybes ir dangaus grožybės ir duoda žmogui išsirinkti: ar išrišimą, ar pavarymą. Teisybė, ne visi kunigai teip elgiasi, bet daugelis.

Troškunai (Umergės pav.). Ponų agitacija. Paskutiniu laiku ir Troškunų ponas Montvilas pradėjo politiškai veikti. Susieina su žmonėmis, meilinas prie jų ir duoda jiems tėvišką patarimą nerinkti į dumą revoliucionierių, nes vistiek valdžia išvaikysianti dumą, jeigu per daug ji reikalausianti; o jei prisireiks rinkti trečiąją dumą, tai tada busią „blogai“. Į atstovus Montvilas perša inžinierių Morkuną, į Troškunų valščiaus rinkikus — Gailiušį. Montvilas dar yra tiek mandagus, kad savęs į atstovus neperša, — jis dar paspės: jį dvarininkai nutarė rinkti į gubernijos rinkikų suvažiavimą; tada jis pradės gal ir save piršti į atstovus. Ponas perša savo šaltininkus, bet valstiečiai gal nesiųs į dumą ponų užtarėjų ir bernų.

Pilviškiai (Senapilės pav.). Velykinės kortelės pabrango. Pilviškiuose yra kunigų draugijos „Žiburio“ filija. Norėdama pasistatyti namus susirinkimams, bet pati neįstengdama, ji nutarė imti iš visos parapijos po 10 kap. už velykines. Tokiu budu „Žiburio“ filija, prisirandama teisę apdėti žmones mokesčiais, apsišaukė nelyginant nauja val-

džia. Kunigai skelbia, kiekviena valdžia paeinanti nuo Dievo, taigi, gal ir šita bus nuo Jo paėjusi, tik tai kad mes nematėme jos nusileidžiant iš dangaus; o gal, mat, ne visiems mirtiniams lemta matyti, tik vieniems palaimintiems „žiburiečiams“. Įdomu vistiek, kaip bus renkamos tos mokesčijs: ar jos reikės mokėti ir „įvairiems žydberniams, piemenukams ir bedievams“, kaip išvadino Pilviškių kunigai gruodžio 23 d. tuos žmones, kurie prisirašė prie pirmųjų draugijos „Šviesos“. Skaičiusgi vadinamųjų bedievių, žydbernių nemažas, ypač kad jis pasididino buvusiais „žiburiečiais“: mat, keli žmonės prigulėjo kartu ir prie „Žiburio“, ir prie „Šviesos“; „Žiburio“ vadovams tas nepatiko, ir juos išmetė iš savo draugijos: „piktoji“ sekla išrauta buvo su šaknimis...

Troškunai (Umergės p.). Kankinių šelpimas. Nežiurint į baisų tamsiųjų jiegy siautimą ir didelį visuomenės atšalimą, atsiranda vietomis žmonių, kurie neužmiršta savo draugų, kalėjimuose skurstančių; atšalo labiau turtingieji, — jie tik laisvių dieno-se gerbė kovotojus už laisvę, — bet mažiau turintieji su noru aukauja savo skatiką. Teip, laakričio mėnesį per vestuves keliuose sodžiuose buvo renkami politikos kankiniams pinigai. Iš viso per 4 rub. 81½ kap.; iš tų pinigų: Vidugiriuose — 76 kap., Kriaušagylyj — 73 kap. (abu sodžiu — Troškunų vals.), Svileliuose (Indriouišchio vals.) — 1 rub. 35 k. ir Migonyse (Šimonių vals.) — 97½ kap., Raudonojo Kryžiaus kasoje buvo 10 rub., surinkta dar 4 rub. Viso labo susirinko 17 rublių 81½ kap. Iš tų pinigų Umergės kalnams išsiųsta 15 rub. 23 kap.; kasoje liko 2 r. 59½ kap.

„N. Gad.“

Delei lietuviškų mokyklų.

Iš atzvilgio, jog lietuviai Amerikoje turi mokėti tokius pat mokesčius, kaip ir čiabuviai, o neturi jokios sau iš to naudos, kada čiabuviai džiaugiasi visokioms tiesoms, turi mokyklas (high schools) ir net kitų piliečių vaikai yra valstybės apmokami kareiviškose akademijose bei valstybės universitetuose, o mes iš to negalime naudotis nors esame teip gerais piliečiais kaip ir čiabuviai, nors mes per dienas dirbdami vakarais ir turėtume laiko nueiti kur pasimokinti, vienok nėra kur, nes mokyklos tik tai dieną tėra atidarytos, o vakarais darbininkui nėra kur nueiti ir išmokyti vietinės kalbos, — aš susitaręs su kai-kuriais kitais svetimžemiais (čekais, rusiniais ir lenkais) atsiliepiu į mūsų atstovą Harrisburge, idant šis įneštų bilą užtvirtinimui, kad valstybė paskirtų kiek pinigų svetimžemių-darbininkų apšvietimui, įsteigiant vakarines mokyklas ir suteikiant valdžios kaštais mokytoją kalbantį mokinių (t. y. norinčių mokintis) kalba.

Atstovas (representantas legislatoroje) pritarė man ir užtikrino, jog nuoširdžiai darbuosis apie įvedimą tokios bilos, bet patarė, jog but gerai surinkus kelis tukstančius svetimžemių parašų, prirodymui, jog ištikro tokios mokyklos yra reikalingos. Todėl aš parengiau tam tikras blankas, išspauzdintas lietuviškai ir angliškai, ant kurių kiekvieno miesto ar miestelio Pensylvanijos valstybės svetimžemiai turėtų pasirašyti. Todėl atsiliepiu į Pensylvanijos valstybės lietuvius, kad atsšauktų pas mane konogreičiausiai, reikalaudami tų blankų, o aš tuo prisiųsiu (įdėkit markę prisiuntimui). Gavę, surinkit ant kiekvienos blankos bent 25 parašus (mažiusiai) ir su-

grąžinkit man taip greit kaip galima, neveliau kaip iki kovo 15 d. Lietuviai iš Plymouth'o ir artimų miestelių gausite blaukas nuėję pas p. Paukštį, „Vienybės“ išleidėją, bet jei pas jį nebebus, tai atsiliepkit raštu pas manę. Nereikia, kad pasirašantis būtų pilietis (ukėsas), bilę tik svetimžemis, ateivys, tai ir gali pasirašyt. Dabartinis vardų rinkimas, tai ne dėl mokytojus paskyrimo; tai bus tikrai peticija (prašymas), kad valstybė apmokėtų lėšas už mokslą. Kai-kuriems, kurių adrisus žinojau, jau pasiūnčiau blankas, o kitų prašau umai atsiliepti. Informacijas, jei kokios bus reikalingos, suteiksiu laiške.

F. J. Bagočius.
Box 1399
Pittsburg, Pa.

Valparaisiečių patarimas.

Tilpusiame „V. L.“ N. 2 savo straipsnyje mokins Pitts. akademijos p. F. Bagočius nurodo svarbą ir reikalingumą susijungti moksleiviams-lietuviams visų kampų Amerikos, ir pataria apsvarstyti tą dalyką, kaipo didumai, studentams Valparaiso universiteto.

Puikus ir dailus tai sumanymas, tai svarbus dalykas, gal daug naudingo žadantis: gal bus tai pradžia mūsų krutėjimo, nes iki šiol, po teisybei, hesijautėme turį tarp savęs tą giminytą, jog reikia paimti ranka už rankos ir lipti, pagelbstant, viens kitam, prieš statųjį kalną, ypatingai mūsų mokiniams-lietuviams. Ir ištikrųj, tokiam sąryšyje bekeliaudami lengiaus pasieksime viršūnę ir geriaus prisiruosime ką turėtume daryti, užlipę ant išrinkto kiekviens savo kalno.

Kas-gi rupinsis apie mus, jeigu ne mes patys? O kas pasirūpys už „juos“, jei ne mes?! Matome, kokiose sąlygose

stovi mūsų tautą, koks jos susipratimas!

Žiurime kasdien į sąlygas savo ir ką pastebime? Net šiurpuliai perima, žiurint į skurdų lietuvių gyvenimą abelnai, o ypatingai apgailėtiną padėjimą lietuvių-mokinių.

Žiurkime, jaunikaitis tris-keturi metai atgal išveizdėjo ant vyro pilno darbštumo, energijos ir pasišventimo dėlei abelno labo, laikui-gi bėgant mažinasi jojo viekas, mažinasi ir anie jo augšti tikslai; apleidžia jį viltis ir energija turi nusilpnėti! Kas gi mums priduos tos energijos, jei ne mes patys?

Tai-gi butinai reikia mums mokiniams susijungti: ne vien dėl padrašinimo viens kito, bet ir dėl kulturiško pakėlimo savo tautos, dėlei platinimo apšvietimo, dėlei užtūrežimo išsitautėjimo mūsų jaunosios kartos, dėlei išnaikinimo tų beprotiškų nesutikimų tarp mūsų tautiečių!

Mēs mokiniai ypatingai turime apie tą pasirūpinti, ir susijungę, kaip vienas, eiti, bent kokį įrankį nutvėrę, ir purinti suželusią mūsų dirvą!

Tada visuomenė, išvydus vaisingą mūsų darbštumą, atsižiūrės, pasveikins mus, o ranką paduos nors ateinančiamai besimokinančiam jaunuomenėi.

Žiurkime, kaip susivieniję studentai kitų tautų kokius darbus nuveikia, kaip gina savo tiesas ir tt.

Tai-gi ir mums mokiniams-lietuviams sąjunga yra reikalinga ir naudinga.

Tą užmanymą p. F. Bagočiaus mēs Valp. universiteto studentai vienbalsiai priimame ir pasistengsime su nuomonėmis kitų mokinių iš kitų kampų sustatyti programą busimajai sąjungai visų mokinių-lietuvių Amerikoje.

Malonu būtų taip-gi, kad kur tik koks yra mokins-lietuvis, kad paduotų savo nuomonę ir patarimus apie įkurimą

Lietuvių-mokinių sąjungos.

Valparaisiečiai.

Adrisas: Lith. Stud.

Valparaiso University,
Room 7 Stiles Hall
Valparaiso, Ind.

Apie subankrutijusią lietuvišką korporaciją.

Laikraščiam jau buvo pranešta apie staigų lietuviškos korporacijos „Universal Mercantile Association — Pasaulės Pirklišką Susivienijimą“ subankrutijimą. Biografijos tos korporacijos tokia: Pereitą vasarą pasigarsino Brooklyne nekuriš B. Vytautas, įkursiąs lietuvišką spaustuvę ir išleisęs laikraštį pirmeiviškos pakraipos, vardu „Pasaulė“. Taip nupirkta Twarowskio spaustuvė ir perkelta ant 102 Grand st. Čia pat tapo įkurta krautuvė-laikrodėlių, muzikos įrankių ir kitų mažmožių. Prekyba jau šiaip-teip ėjo, bet laikraštis vis nepasirodė. Mat dėl nesuprantamų priežaščių rengiamo laikraščio leidėjas joku budu negalėjo gauti redaktorių ir zecerių. Atėjo koks vaikiš, padirbo dieną ar dvi ir meta viską.

Išgirdęs tokį nepasisekimą nekuriš A. Menchikov, įsteigėjas lietuviškos korporacijos „Cosmopolitan Trading Co.“, New Yorke, paskutiniu laiku jau pasivadinusios „Universal Mercantile Association“, — atėjo B. Vytautui į pagelbą. Pernešė tuo korporacijos ofisą nuo 61 Park Pl., ant 102 Grand st. į Brooklyną užarteriavo korporaciją per valstiją Arizona ant 6.000.000 dolerių, įsteigė agenturą laivakorčių, siuntinėjimą pinigų, pardavojimą ir siuntinėjimą visokių tavorų po visas viešpatystes ir tt. ir tt. Apgarsinimai tos korporacijos buvo patalpinti veik visuose lietuviškuose ir lenkiškuose laikraščiuose. Didžiausia vedėjų atyda buvo atkreipta ant

to, kad kuodangiausiai paroduoti korporacijos akcijų. Akcijos parsidavė po \$1,00 ir daugelis brooklyniečių po keltą ir po kelias dešimtis nusipirko. Mat akcionieriai pirkdami visokį tavorą per korporacijos rankas gaudavo 10% pigiaus nuo prekių katalogo. Net darbininkam spaustuvėj ir ofise buvo mokama akcijomis, nes girdi, pagal korporacijos tiesas, gali dirbti tik tie, kurie turi akcijas. Turėjusiems akcijas iš „Cosmopolitan Trading Co.“ buvo dykai išduotos akcijos naujos „Universal Merc. Ass.“, o tokių akcionierių svetimuose miestuose buvo taip-gi nemaža, nes „Cosm. Trad. Co.“ prekyba buvo gana išsiplatinusi tarp lietuvių daugelyje miestų.

Korporacijos stovis jau buvo neblogas. Spaustuvė dirbo, krautuvė taip-gi šioj tokį įplaukimą davė ir laikraštis rengiamas buvo neužilgio išleisti. Sulyg laikraščio pakraipos, tai leidėjo nuomonė atsimainė: jis rengėsi išleisti laikraštį „biznierišką“, nes esą, pirmeiviškų ir taip į valias. Tuo tarpu spauzdinosi „didžiausias lietuviškas katalogas visokių tavorų“.

Per kalėdas, netikėtai tapo suareštuotas vienas iš tos korporacijos vedėjų A. Menchikovas už kokią ten neužmokėtą skolą. B. Vytautas, likęs vienintėliu užveizda, liepė mums, dirbantiems toj korporacijoje, krauti visus tavorus ir knygas į dėžes, nes esą, koks ten biznieriš davęs didelį orderį naujai įkuriamajai krautuvei. Mums besidarbuojant, atėjo advokatas Zuckerman, gyvenąs ant 198 Broadway New York, ir krautuvės tuštiniimą uždraudė. Pasibaręs su B. Vytautu neužilgo susigerino (jis buvo A. Menchikovo atsiųstas) ir ilgai šnapzdėjęsi persiskyrė. B. Vytautas tad mums, darbininkams, aprėišė, kad A. Menchikovas tikras

vagis ir jau daugiau iš kalėjimo neišeisias, bet jis, Vytautas, biznį toliaus varysias vienas, atmetęs nuo koaporacijos A. Menchikovą, kuris esąs ne kas kitas kaip tik A. Jocis, gyvenęs Philadelphijoje ir Chicago. Darbininkam už darbą tą dieną nemokėsias (tas dežosi subatoj po kalėdų), bet pane-dėlyj lai visi ateina dirbti (mės buvome 4 darbininkai, neskaitant p. K. Yankų, kurs buvo pirmoji B. Vytauto ranka).

Atėję panedėlyj — krautuvę radome uždarytą. Vytautas nesirodė. Veltui palaukę iki pietų, — išsiskirstėme. U-tarninke pripuolė Nauji metai, tad mės, darbininkai, susirinkome tik seređoj, bet ant durų krautuvės radome prilipintą popierį, kuriame miesto maršalas apskelbia korporacijos licitaciją (Mortgage Sale) ant 5 d. sausio. Kas užtraukė tą licitaciją? Kas turi tiesą parduoti korporacijos savastį be akcionierių nutarimo? Nieks to nežinojo ir sužinoti negalėjo. Į kelintą dieną ant durų apgarsinimas tapo apmainytas. Pardavimas paskirta ant pane-dėlio — 7 d. Sausio.

Atėjo ant galo pardavimo diena. Prieš krautuvę susirinko diktas burelis žmonių — visi beveik buvo akcionieriais korporacijos. Du angli man rodė po 800 akcijų, trečias keikdamas pasakojo, kad turįs du tukstančiu. Lietuviai teipgi turėjo nekurie po kelias dešimtis.

Prasidėjo licitacija. Pirmiausiai buvo paduotos spaus-tuvės mašinos su motorais, stalais, litaroms, elektrotypais ir popieromis. Nupirko M. Twarauskas už \$1200. Paskiaus didelė nesudegama šėpa, registruojama kasa ir keleta laikrodžių, po ko visus susirinkusius miesto maršalas su kokiais ten prisigėrusiais tarnais pradėjo stumdyti iš krautuvės laukan, nesigailėdami nė keliu iš užpakalio paraginti prie

greitesnio išsinešimo. Išstum-džius visus, didumą daigtų ad-vokatas Zuckermanas su mies-to maršalais susidėjo į vežimus ir nusivežė nežinia kur. Krautuvėj likosi „gaspadoriauti“ M. Twarauskas. Į kelintą dieną p. Kudarauskas išsivežė korporacijos knygyną. Kas jam pardavė — nežinia. Twarauskas man sakė, kad jis su spaustuve viską nupirkęs, tai dabar pardavojas nuo savęs. Pamaži išnyko iš krautuvės rašomosios mašinėles, armoni-kos, popieros, stalai ir visi kiti mažmožiai. Spauzdinamasias mašinas išsivežė Twarauskas ir iš milijonidės korporacijos liko tik tuščias kambarys su dideliais aukso raidėms išmar-gintais langais, kur tarp ko kito parašyta „Kiekvienas lie-tuvis gali prie mūsų Susivie-nijimo prisirašyti“...

Teip užbaigė savo trumpas dienas milijoninė-lietuviška korporacija, o su ja ir pirmei-viškos pakraipos laikraštis „Pasaulė“, ant kurio daugelis lietuvių buvo ir prenumeratą prisuntę.

Į keletą dienų po minėtų at-sitikimų gavau laišką nuo su-areštuotojo A. Menchikovo; jis rašo: „Sušauk Tamista ak-cionierius ir visi užprotestuo-kite prieš korporacijos daiktų išpardavimą, nes korporacijos turtas priguli visiems akcijo-nieriams, o ne vienam Vytau-tui (tikroji pravardė to žmo-gaus — kun. B. Šlamas). Kor-poracija jokios skolos neturi ir negali but ant licitacijos išsta-tyta. Apie tą galite persitik-rinti iš korporacijos knygų. Su guodone A. A. Jocis“.

Nuvažiavau pas advokatą Zuckermaną. Pas jį radau nekuriuos korporacijos daig-tus, akcijų knygas ir knygas orderių. Norėjau dažinoti, ar daug akcijų lietuviams išpar-duota, ar daug orderių likos neišpildyta ir tt. Bet advoka-tas mane prie knygų neprilei-do. A. A. Jocis (Menchiko-

vas) man paskiaus rašė, kad tas advokatas buvo apsiėmęs ano reikalus ginti ir daigtus (o daigtų A. A. Jocis buvo la-bai daug į korporaciją supir-kęs) saugoti, bet paskui, ma-tydamas, kad Jocis iš kalėjimo negreitai pasiliuosuos, podrėng su kun. B. Šlamu (B. Vytautu) viską pardavė ir dar A. A. Jo-ciui prisiuntė bilą ant 500 dol. už vedimą jo dalykų. Tikras amerikoniškas biznis.

Keletas akcionierių buvo sumanę sušaukti korporacijos sąnarių mitingą. Į laikraščius pagarsinti nesuspėjo. Para-šiau aš tik į N3 „Darb. Vilties“ trumpai pranešdamas apie kn. B. Šlamo ir A. Jocio biznį. Turiu pridurti, kad beveik visi iki šiam laikui, nežinau kodėl, korporacijos puolimo kalte meta tik ant A. A. Jocio, tei-sindami B. Vytautą ir net už-gindami, kad jis buvęs klebo-nu East St. Louis ir vadinęsis B. Šlamu. Nuo vienos ypotos apie tai gavau šiokį laišką: „St. Louis, Mo. 23. I. 07. P. P. Bukšnaitis Brooklyn, N. Y. Malonus Drauge: — „Darb. Vilties“ 3 numeryj patėmijau Tamistos korespondenciją iš Brooklyn, N. Y., kame tarp kit-ko yra paminėta apie kun. B. Šlamą, buk jis varė gešeftą Brooklyno mieste. Ant kiek jis man yra žinomas, tai rodos nereikėjo jam teip daryt, nes jis budamas katalikų bažny-čios klebonu E. St. Louis, Ill., gana radikališką propagandą varė ir buvo mylimas apšvie-tesniųjų lietuvių; jis gana smarkiai gynė socializmą prieš jo (soc.) priešus. Jis visados ragindavo skaityt knygas ir laikraščius ir tai kaip „Vienybė“ ir „Kovą“.

Kaip jis paketino važiuot iš E. St. Louis, tai sakėsi važiuo-sias į Europą. Jis man ir laišką atvirą buvo parašęs nuo garlaivio ir teip rašė: „Baig-damas važiuoti į Europą sumis-linau parašyt kelis žodžius kaipo pas mylimą draugą“ —

ir sakė: „Labai būtų geistina, kad lietuviai pamestų seną papratimą kaipo tamsybės naštą. Vienok šie troškimai dar ilgai pasiliks tik troškimais“. Taigi jeigu būtų neteisybė, tai reiktų atšaukti toks jo ypotos šmeizimas. Bet jeigu ištikro jis Brooklyne panašiai pasiel-gė, varydamas tokius gešeftus su tokiais Jociais, tai buta „geradario“ veidmainio kaily-ja. — Jis yra mažo ugio, ku-das, reti plaukai, didelė nosis ir akys, kalbėdamas tankiai miksi ir tankiai vartoja žodį „teip-teip-teip“. Geistina bu-tų, kad Tamista man plačiau apie jį praneštum. Su meile Jums ir socializmui J. K. Vasiliauckas“.

Laiškas drg. J. K. Vasiliau-co gyvai iliustruoja subankru-tintoją „Universal Mercantile Association“, B. Vytautą. Va-dinu jį subankrutintoju, nes areštavus A. A. Jocij, jokis pa-vojus korporacijai negrėsė. Matyt, tas kunigas—pseudo-socijalistas norėjo tik pasipi-nigauti iš svetimų kišenių ir net nepasigėdėjo 4 darbinin-kams nunešti sunkiai uždirtą užmokestį! Tikrai kunigiškas pasielgimas.

Kadangi daugelis lietuvių prieš pat bankrutijimą buvo davę kun. Šlamui pinigus nu-siųsti į Europą, geistina būtų žinoti ar tie pinigai neliko to kunigėlio kišeniuje. Meldžiu todėl visus, siuntusius pinigus per minėtą korporaciją — pa-rašyti man numarį gautos kvit-os, adrisą savo ir priėmiko, o teipgi dieną siuntimo ir įdėti markę atsakymui, tad aš pasi-teirasiu Banke Richard & Co., ar tie pinigai likosi išsiųsti į Europą (mano adresas: 140 Washington str. New York, N. Y.). Geistina teipgi, kad visi akcionieriai parašytų, kiek kuris turi akcijų pirkęs, ar kitoku budu į korporaciją pinigus įdėjęs. Jeigu kas ži-notų kur gyvena oia aprašyta-sis kun. B. Šlamas, vardu nu-

skriaustųjų meldžiu man pranešti. Gana jau dykaduoniams kruvinu mūsų prakaitu penėtis, parodykime, kad ir mes mokame savo reikalais rūpintis ir apgavikų darbus aikštėn iškelti, nes jei apsileisime vienu, tai be abejonės atsiras ir daugiau tokių „lietuviškų korporacijų“ įkurtojų ir leidėjų niekad neišeinančių „pirmeiviškų“ laikraščių.

Akcijonierių mitingas atsisubus 26 d. Vasario žemojoje salėje Draugelio, 73 Grand st., Brooklyn, N. Y. 8 val vakare.

P. Bukšnaitis.

Politiszkos žinios.

Maskolija.

Janarolo Kuropatkinio knygą apie karę Rusijos su Japonija pirmiausia buvo valdžios uždrausta; dabar gi leido, kad ir su dideliu atsargumu, jai platintis po Rusiją. Kur knygą susideda iš 3 didokų tomų, paskirtų trimis žymesnėms kruvinosios kare tarpams: mušis ties Liaojangu, mušis palei upę Šahe ir mušis ties Mukdeno. Veikalas pilnas dokumentų, įsakymų, raportų, statistikos žinių. Parodoma Rusijos kariuomenės ypač aficerių negabumas, o japonų nuovoka ir mitrumas pagiriamas. Apkaltinama ypatingai keli janarolai už nenuovokumą.

Janar. Bilderlingo taktiką ties Liaojangu Kuropatkinas ypatingai aštriai kritikuoja, lygiai ir jan. Orlovą, kurio vadovaujami 12 tukst. kareivių ten stačiai pabėgo iš mušio. Toliaus Kurop. aštriai kritikuoja jan. Gripenbergą, už žiemos mušį ties Sandepu, ir ant galo pralošimą kruvinausio mušio ties Mukdeno užmeta vien ant jan. Kaulbarso.

Ypatingai, kad Orlovas ir Kaulbars kareje buvę didžiausiais griaumedžiais, revoliucijoje gi atsižymėjo savo „karų žygiškumu“ — pirmasis Pa-

baltijos krašte (Latvijoje), antrasis Odesos generalgubernatorystėj — labiausiai ne kaip senovės Rymo valdovai krikščionių naikintojai.

Ministeriai ir caras sutinka įvesti mokesčius nuo pelno ir ketina tą reikalą paduoti naujajai dūmai apsvarstyti. Socialistai ir radikalai, žinoma, karštai paremia tą reikalą, bet be abejonės bus smarkus pasipriešinimas iš turtingųjų ypač pramonininkų pusės.

Naujojoje dūmoje, kaip praneša telegrafas, bus daugiausiai valstiečių darbininkų atstovų, net apie du trečdaliu.

Ant Vitres gyvybės pasikėsymas da nesusektas keno padarytas, bet mena, kad tai valdžios juodašimčių darbas. Mat juodašimčiai griežia ant jodantį da vis už 30 spalio manifestą, kurį caras per jį išleido (davė konstituciją ant popieros).

Ryimas.

Nedėlioje buvo didelė antiklerikališka (priešais kunigijos valdžią) demonstracija pritarianti Prancūzijos valstybei atskiriančiai nuo savęs bažnyčiai. 15 tukstačių ypatų, kurių tarpe 150 buvo persirėdžiusių į garibaldistus, su 120 vėliavų ir 20-čia kapelijų maršavo po visą miestą iki paminklui Giordano Bruno, 1,600 m. nukankinto šventos inkvizicijos. Čia padarė didžiausią demonstraciją priešais Vatikaną (nes paminklas pastatytas priešais patį Vatikaną). Buvo daugybė revoliucijoniškų prakalbų, kalbėjo kelėta socialistų ir kitokių revoliucijonierių. Vėliavos buvo daugiausiai respublikinės.

Isz Amerikos.

„Moteris ir socialistų judėjimas“ „Weekly People“, Socialistų Darbininkų Partijos organas, patilpo New Yorko mote-

rių socialisčių atsišaukimas — su prašymu visų socialistiškų ir darbininkiškų laikraščių perspauzdinti, — apie konkursą parašymui knygutės, vardu „Woman and the Socialist movement“, — moteris ir socialistų judėjimas. Už geriausiai parašytą tokią knygelę skiria 100 dol. Ji turi but ne mažesnė kaip iš 15,000 žodžių ir ne didesnė kaip iš 25,000 žodžių. Turi but ne partyviška, nepataikaujanti jokiai politiškai ar ekonomiskai draugijai, apimanti ekonomiską ir draugijinę moteries evoliuciją ir privedanti galutiną moteries išsiliosavimą — socializmo surėdimą. Prirodymai turi but aiškūs ir liogiški ir mokliškai teisingi. — Tą knygelę išleidosios socialistės ketina kuoplačiausiai praplatinti tarp moterų.

Amerikos apšvietos statistika.

Neseniai apgarsinta už 1905 metus valdiška apyskaita parodo, kad tuose metuose (1905) mokinosi viešose ir privatiškose mokyklose 18 mil. 896 tuks. 213 mokinių. Mokytojų buvo: vyrų 111,195, moterų 348,532. Mokymas atsiėjo 3 dol. 49 c. už kiekvieną mokinį.

Bankų

bankrutų jimas. New Britain, Conn., Savings Bank kasierius Wil. F. Walker išnyko, o su juo ir apie pusė milijono dol. Minia žmonių, toje bankoje pasidėjusių pinigų, apgulus banką, policija vos gal apginti; nori atsiimti pinigus, bet daugelio bus žuvę. Lenkų ir slovakų daugiausiai buvo pasidėta. O lietuvių, kas žin kiek?

Rockefelleris ir moterų mokykla.

Iš didžiosios Rockefellerio aukos (32 mil.) apšvietimo reikalams pirmiausiai bus pavar-tota aukštesniajam moterų apšvietimui: naujų kolegijų įtaisymui ir esančiųjų padidinimui. Vyriausiojoje Apšvietos

Taryboje (General Education Board), kurios rankose ta au-ka, yra pats Rockefelleris kaip patarėjas prie aukos paskirstymo. Tos tarybos pirm-sėdis Gate, pranešdamas tai, pridėda, kad Rockefelleris tai daręs visai nenorėdamas kištis į mokymo budą esančiose kolegijose ir universitetuose, kad būtų žmonai sulaukomas... socializmo augimas! Tai, sako, nėra tikslas — kištis į mokymo laisvę.

Ar tik tas didysis visuomenės plėšikas nepasivadys toliaus socializmo šalininku! Kaip jo draugas milijonierius Carnegie, kurs žada darbininkams (ar visuomenei) atiduot savo pabirkus, kada jis... nūmirs.

Didelis

paskeidimas.

Black Island, R. I. panedėlyj naktį ant linijos Providence Long Island pertakoje (netoli New Yorko) susimušė du laivai: Knowlton ir Larchmont ir žmonių žuvo 138, ar daugiau. Išgelbėta tik 19. Tarnai ir pats kapitonas biauriai apsiėjo, nedavė žmonėms nė plaukiamosios juostos. Taip žuvusių turbūt bus ir lietuvių, kadangi pasazieriai važiavo iš Europos. Prigerusiųjų išimta da tik apie 50; kitų turbūt nė nerai.

Didelė geležinkelio žudynė.

New Yarko pereitą nedėdienį elektrinis Central geležinkelio traukinys, nubėgantis vieną angl. mylią per minutą, nušoko nuo vėžių, susidaužė ir liko užmušta 20 žmonių ir 200 sužeista; 50 sužeista neišgydomai, nuvežta į ligonbutį. Čia daugiausiai žuvo biznieriiai ir šiaip turtingesni vyrai ir moters.

Didesniejei gaisrai.

Allegheny mieste (Pens'a) sudegė 5 pramonės triobos ir 3 gyvenamosios. Nuostolis \$200,000.

Baltimore, Md., sudegė So,

Baltimore Steel Car & Foundry kompanijos dirbtuvės. Nuostolis \$39,000.

Plėšikai.

Bashnell, III. Plėšikai Ellenville'j užpuolė ant bankos, sumušė dinamitiniu šuviu kasą ir išėmė \$3,000.

Lake City, Fla., plėšikai dinamitu suplėšė geležinkelio kasą ir išėmė \$300. Viens iš jų sugautas, nusinuodijo.

Žudytojai.

Chicagoj 11 vaikinių lenkų gėrė prisimaišę į degtinę amoniako, užgirdė per prievartą vieną merginą ir ta mirė. Negyvėlė jie buvo paslėpę kur po trepais. Dabar visi suimti.

Nedora byla, ar laikraštija.

Užmušusiojo milijonierių White'ą milijonieriaus Thaw'o byla, ėjusi iki šiol New Yorke, dabar pertraukta, dėl stokos prirodymų. 4 laikraščiai Kentucky valstybėj paduoti teismui už garsinimą taip nemorališkos bylos; Texuose taipgi prokuratorius priminė, kad laikraščiai ne viską talpintų, kas teisme yra išparodoma, nes kiteip busią nubausti. Washingtono kongrese taipgi pakilo klausimas, kad būtų uždėta ant laikraščių cenzura tos bylos dalyke. Matyt milijonierių valdžiai šiurpu ir gėda, kad jų draugų niekšystes viešai apskelbia, — tas ištikro nedora.

Isz Didz. Britanijos.

Carfin, Škot.

Sausio 1 d. L.S.D.P. 4-tos kuopos vakaras. Žmonių susirinko į pusantrą šimto. Vakaras buvo labai smagus, žmonės linksminosi gražiai, visi buvo blaivi. Apie 11 val. K. Kundrotas iš Mossendo atidarė prakalbas, paaiškinęs vakaro tikslą, perstatė kalbėtoją V. Vitkauską, pribuvusį iš Danijos, V. V. kalbėjo apie Rusijos ir Lietuvos revoliuciją, apie socializmą. Užmanius kiek

paaukaut revoliucijos reikalams, žmonės sumetė 1 sv. 2 šil. 6 p. L.S.D. Partijai.

V. V. padėkavojęs už aukas da kalbėjo apie darbininkų vienybę socializmą. Draugai kalbėtoją, užbaigus jam kalbą, tris kartus iškėlė augštin šaukdami: „tegyvuoja socializmas, tegyvuoja revoliucija, teprasmenga kapitalizmas!“ Tuo tarpu žmonės ėmė teip karštai delnais plot, kad net policija atėjo..., bet vėl nuėjo nieko nepešus.

Potam Kundrotas deklamuavo „Neliaukim kuoptis į vienybę“. Plaušinis iš Glasgovo savo kalboj paaiškinęs apie socializmą, ragino sutverti soc. kuopą. — Da nebuvo tokio gražaus vakaro, kaip šitas.

Zydy karalius.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje Sirdingai dėkavoju.

Kaip tik spėjau išvažiuoti iš Bostono, tuojau pradėjo byrėti lietuviškos kvietkos ant mano tako, iškart mislinau greitai apstos nuvys ir vėl bus lygus kelias, bet ko toliau, tuo didesni bukietai puola ir delto negalima praeiti be padėkavonės tiem garbingiem broliams ir seserims, kurie nesigaili auginti kvietkas ir mesti jas maž neužsitarnavusiam. Andai per „Lietuvą“ Onutė Baronaičiukė rašo, kad aš niekad gero nepadariau moterų draugystei. Sunku pasakyti, ar aš padariau, net reikia pamislyti. Kelis kartus buvau kviestas ant draugystės prakalbų ir pagal savo išgalėjimą pribuvau net ir iš Lawrence, Mass. Ar padariau gero per prakalbas, tai sunku pasakyti, tik žinau, kad niekad blogo nelinkėjau. Ant paskutinių prakalbų aš sakiau, kad jos imtųsi pačios šį-tą veikti, kad ne ką kitą tai nors susirinkimus savo, kad pačios vestų, kad vienam iš vyrų nereiktų stovėti, kaip kad darė

per apie 3 ar 4 prabėgusius metus.

Kitas mano nedoras darbas buvo tas, kad 23 sausio šių metų uždraudžiau Bostono žmonėm apvaikščiojimą kruvinos Nedėlios. Kas tą prasi manė aš nežinau, redakcija praturusi pagelbėti užsipuldinė jantiems, nepatalpino. Na, tai dabar man reikia teisintis visuomenei, kuri nieko negali pasimokinti iš mano šito rašto kaip tik turi skaityti mano apsigynimą.

Ant 22 sausio aš buvau prašytas kalbėti į Cambridgeport, taigi ir pildydamas savo pradžimą nuvažiavau, bet kad nebuvo prakalbų 22 sausio jos buvo atidėtos ant 23, turėdamas laiko ir reikalų Bostone pasilikau ir aš ant kitos dienos. Buvau p. Rupkelio dirbtuvėje ir kalbėjomės ilgą laiką, bet kalbėjome ne apie raudonos nedėlios apvaikščiojimą tik apie visokius bėgančius reikalus. Jis klausė manę ar busiu ant apvaikščiojimo, o kad buvau kviestas į Cambridgeport tai žinoma sakiau, kad nebusiu.

Jeigu apvaikščiojimas nenusisekė, tai ne delto, kad aš užėjau pas p. Rupkelį, tik delto, kad buvo nesurengtas. Patįs užmanytojai už tai kalti, o lietuviai to neužmanė. Esant Geršuninui Bostone, aš klausiau ar Rusijos Socijaldemokratai rengs apvaikščiojimą ant 22 sausio, bet tada nieks iš jų nežinojo ir aš daviau pakabų ir išvažiavau iš Bostono. Dabar kiek girdžiu aš už viską esu kaltinamas. Aš meldžiu redakcijos, kad talpindama tokius užsipuolius nedalyvautų pats redaktorius su užpuolikais, bet tegul pasirašo, ar tai būtų Ona ar kita kokia speciališka korespondentė. Mano vardas negali būti teip kvietkom barstomas, kada kiti negauna nė pavuostyti. Kitaip laikraštys išrodo kaip.....

Mikolas Paltanavičia.

N u o r e d a k c i j o s: Ko-

respondencija iš So. Bostono patalpinome (N7) delto, kad korespondentas ėmė atsakymą ant savęs; delto tikimės, kad ir atsakys, pasiteisys, parodys savo klaidą ir teisybę.

Bet mes atsiprašom p. Paltanavičia, kad išbraukėm paskutinį sakinį, nes ištikro, laikraščiu tas sakinyš tikty, jeigu jisai jame patilptų. Tokioj formoj viešai kalbėti tik Rymo-katalikų seimuose tegalima... Reikia, kad toki sakiniai būtų iš viešos sakyklos pasakyti, tada tai ir laikraštyje galėtų pasirodyti.

Toliaus. Ar p. M. būtų nematęs korespondencijoj „užsipuolimo“, jeigu būtų buvęs po ja parašas? Ir ar tada būtų nereikėję jam „teisintis visuomenei“?

Redaktoriui rodosi, kad p. M., tai sakydamas, tik bereikalo nori ant jo „užsipulti“. Nes kam teisinasi dėl patilpusios „Lietuvoje“ korespondencijos, po kuria juk buvo parašas ir prie to tikras, ne slapyvardis? *Redaktorius.*

Atitaisymas.

Pereitam „V.“ num. patilpo mano raštelis „Nestatykime paminklų numirusiems — bet gyviems“. Kadangi raštelis tilpo be mano žinios ir neatsakančiame laike, esu priverstas duoti apie tai paaiškinimą.

Apie penkios sanvaitės atgal nusiunčiam tąjį raštelį „Kovos“ redakcijon patalpinti „Kovoje“. Raštelis, vienok netilpo. Kodėl — nežinau. Atsakymo „Kovos“ krasos dėžutėj teip gi nemačiau. Taigi, turėjau manyti, kad raštelis nuvažiavo į gerb. „Kovos“ red. gurbą. Vienok ne teip buvo. Tilpo jis „Vien. Liet.“ N7. Tame nebutų nieko blogo, jeigu raštelis būtų tilpęs atsakančiame laike ir ne kitame laikraštyje. (Tiesos, perduoti mono raštą kitai red., „Kovai“ nedaviau). Dabar vienok pa-

tilpo pervėlai, nes aukų rinkimas sergančiam raštininkui pertrauktas. (Kodėl persiuntimas to raštelio taip ilgai užsitraukė, ir gi negaliu suprasti).

Taigi, paaiškinu skaitytojams, kad aukų rinkimas sergančiam raštininkui pertrauktas. Iš viso tapo jam susinkta \$109,13. (Nuo „L.“ skaitytojų \$15,56; Naujokas \$1,00; Olševskis \$10,00; p. Šernas nuo draugų Chicagoje \$82,57). Pingai išsiųsti 7 d. vasario.

J. Ilgaudas.

Reikėtų, vienok, paaiškinti, dėl ko tas rinkimas pertrauktas. Da tik vos pradėta agitacija ir jau — pertrauktas. Kodėl? *Red.*

Chicago, Ill. „Aušros“ D-tės kuopa šią žiemą parengia tris prelekcijas, iš kurių jau dvi, atsibuvo. 1-ją skaitė dr. Kulis iš embriologijos arba apie gyvūnų išsivystymą; 2-ra atsibuvo sausio 13 d. skaitė Šernas iš geografijos ir etnologijos. Užbaigus prelekcijas, p. Šeris paaiškino, jeigu kam nesuprantama buvo kokie dalykai, gali užklausti prelektoriaus. D. ug buvo klausimų, bet klausimai buvo į ne vien iš geografijos ir etnologijos, bet ir iš geologijos, meteorologijos. Matyt, prelektorius nesitikėjo, kad taip daug įvairių klausimų bus ir nebūtinai užtektinai prisirengęs išgvilinti. Ant galo moters pakėlė klausimą dėlko moteris tapo verge vyrų ir kokios priežastis buvo pavergimui. Ant to klausimo prelektorius atsakė, kad priežastis buvo moterių apsileidimas. Iš to kilo diskusijas, buvo įvairius prirodymai, dėlko moteris nustojo lygių tiesių su vyrais: vienas iš susirinkusiųjų užėmė balsą ir paaiškino, kad bažnyčios ryšys daugiausiai pavergė moteris, bet ne visi su tuo sutiko. Moters padavė įnešimą, kad būtų sušauktas viešas susirinkimas ir plačian apkalbėta ir išgvil-

dentas klausimas.

Žmonių susirinko ne mažai ir gana ramiai užsilaikė. Panašios prelekcijos ne mažą da naudą atneša žmonėms, ir „Aušros“ dr-tės fondan keletas dolerių įplaukia.

Chicagietis III.

Donora, Pa. Miestelis naujas, prasidėjęs nuo 6 metų, nedidelis, bet labai dailioj vietoj. Yra keleta dirbtuvių — geležies vielų ir vinių, ir keleta anglių kastynių. Gyventojų daugiausia ateivių — slovakų ir lenkų. Lietuvių ir nemažai; tik šeimynų yra apie 70. Jau keleta turi savus namus, viens yra mėsinkinys, viens siuvėjas laiko „šapą“ ir yra maliorius, pora valgomų daiktų krautuvių.

Lietuviai nupirko protestonų bažnyčią su klebonija už 16 tūkst. dol., bet da neturi liet. kunigo; vyskupas davė anglą kunigą, tas apsirgo, tai dabar atsuntė horvatą lig laikui, bet ir tai jau beneišinešinė.

Lietuviai sutikime gyvena. Turi pašelpinę šv. Vinc. draugiją; lietuvių Piliečių (ukėšų) Kliubas neseniai susitvėrė iš 35 sąn. Kliubas jau turi beveik visus liet. laikraščius ir keletą anglų ir knygų įvairaus turinio. Turi muzikos mokytoją, ką mokina zaisti ir lietuviškai dainuoti; keletą jaunų vaikų prisidėjo prie dainininkų. — Kliubas su pritarimu Pittsburgo rajono narių surengė sausio 27 d. pralkabas Donoro. Prisirinko lietuvių ir lietuvių 150. Kalbėtojai buvo iš Pittsburgo, Wilmerdingo ir Wilsono. Susirinkimą atidarė kliubo pirmsėdis B. Lekavičia. A. Andriūška kalbėjo apie revoliuciją, A. Keršis (iš Wilm.) — apie nuozmumą caro valdžio ir visų činauninkų, F. Bagočius — aiškino apie mokslo reikalingumą ir apie revoliuciją Maskolijoje. Dainininkų

kuopelė padainavo „Kur banguoja Nemunėlis“, „Birutą“. Aukų surinkta 22 d. 35c., nušiušta „Kovos“ redakcijon — L.S.D.P. F. Bagočiui, pakurščius sutverti liet. socialistų kuopą, prisirašė 18 draugų, kurie supranta, kad reikia risti į darbininkišką partiją.

Be to L. Ukėšų Kliubas nori sutvert kooperatyvišką drapanų ir apsiavimų krautuvių, prie ko kviečia prisidėti visus aplinkinius lietuvius.

Kliubų sąnarys.

Pittston, Pa. Vasario 3 d. lietuviška šv. Jurgio parapija atlaikė metinį susirinkimą, po vadovyste klebono kun. Šedvydžio. Apart kitų reikalų, tapo nutarta uždėti ekstra mokesčius ant visų parapijonų: vedusių — 50c., nevedusių — 25c. Mat Scrantono vyskupas Hoban užsinorėjo statyti naują palocelį (kleboniją) tik už \$140,000. 100 tūkstančių vyskupas pats duoda iš savo biudžeto, o 40 tūkstančių turi sudėti visos parapijos, arba aiškiaus tariant visi katalikai prigulinti vyskupui. Pittstono lietuviams pripuola mokėti 500 dol. Kun. Šedvydis pasakė, kad jeigu lietuvių nemokėtų, tas vyskupas turi tiesą parduoti visą lietuvių (parapijos. R.) turtą ir tt. (Teisybę pasakė). Lietuviai pabijoję netekti savo bažnytelės ir nutarė užmokėti prisakytą donj.

Pittstonietis.

Easton, Pa. Čionaitiniai lietuvių jau pradeda po biskutį busti iš miego, pradeda suprasti lietuviškai-darbininkiškus reikalus. Tankiai viešose susirinkimuose bei privatiškuose namuose, galima išgirsti balsus giesmių „Atsimeskim nuo senojo sviečio ir sugriaukim tvirtybę mūsų!“ Sausio 26 d. L. S. P. A. kuopelė surengė puotą ir komediją „Kla gi bus pietūs?“ Lošėjais šios (dramos) komedijos buvo

1-mos L.S.P.A. kuopos draugai ir draugės, keturi vyrai ir trys merginos. Gana pasekmingai savas roles atliko. Susirinkusiems žmonėms ši komedija labai patiko. Bet kad šiame mieste lietuvių nedaugiausia ir tie da nepripratę atsilankyt į viešus susirinkimus, tai ir dabar buvo nedaugiausia. Vienok reikia pasidžiaugti, kad nuo baliaus grynno pelno atliko per 15 dol. Mės Eastono lietuviai širdingai ačiuojame: Philadelphijos Dramatiškai grupai, kuri už savųjų triušą nereikalavo jokio atlyginimo, patįs apsimokėjo visokius iškaščius.

Visas pelnas lieka izde III rajono L. S. P. A. Mačiau straipsniuką drg. J. B. J. kurkvieta visus lietuvius pamesti vaidus ir sukilti podraug su naujais metais. Taigi aš ir sakau: dirbkim, draugai ir draugės, kaip kas išmanydami, kad tik tai naudai darbininkų luomos. *Socialisto vaikas.*

Hazleton, Pa. Neseniai rašiau „Vier. Liet.“ apie čia steigiamąją pašelpinę draugiją. Dabar apie ją pranešiu plačiau. Vasario 3 d. draugija (iš 45 kp. S.L.A.) laikė mitingą salėj „Union Hall“, kur buvo perskaityta naujai išdirbta konstitucija; skaitant konstituciją susirinkusieji kairiuosius punktus taisė, kad konstitucija būtų ko praktiškiausia. Perskaičius, nutarėm atspaudinti 100 egz. Draugijai davėm vardą „Liuosybė“ kuri prigulės prie S.L.A. ir jo čarteriu naudosis.

Tą patį mitingą išrinkom visus viršininkus dr-tei „Liuosybės“: pirm. Joną Kirtiklį, jo pagalb. Juozą Gelgaudą, izdin. Vincą Maslaucką, nutarimu raštininką Kazį Merkevyčių, izdo rašt. Mikolą Barcuševyčių, izdo globėjus — Ant. Berdžioną ir Juoz. Raulickį, naršalka Ant. Kaminską. Draugija „Liuosybė“ bus lais-

va, tautiškai-darbinikiška, prie kurios gali prigulēt kiekvienas lietuvis, kuris apsiims pildyt „Liuosybės“ įstatys. Prie draugijos prisirašė kone visi sąnariai 45 k. S.L.A., kurie seniai jau pageidavo prie kuopos įkurti pašėlpą ligoj. Ir bažnytinių draugysčių tarpe atsiranda noras atsiliuosuot iš po įtekės vietinio kun. Die lininkaičio, mat joms ir malonu butų likti liuosoms kaip dabar mato dr-tę Liuosybę, bet sunkus darbas, nes pas juos kunigas tur įtekę įždo reikaluos, komiteto reikaluos ar pa skirime ypatų į komitetą, net ir prastam sąnariui nesutinkant su kunigo politika sunku išsi-but dr-tėj. Nauja dr-tė Liuosybė skaito pradzią savo gyvenimo nuo 1 sausio šių metų.

Pirms. 45 kp. S. L. A.
Motiejus Merkevyčius.

Ateivyste Amerikon.

Nuo 30 berželio 1905 iki 30 berželio 1906 m. Amerikon atkeliavo 1,100,735 žmonių; vyrų 764,463, moterų 336,272. — daugiaus už praejusius metus 74,236.

Pagal tautas atkeliavo:

Airių.....	40,959
Armėnų.....	1,895
Anglų.....	45,079
Bulgarų, serbų ir juodkalniečių	11,548
Čekų ir moravų...	12,956
Danų.....	7,643
Dalmatų.....	4,568
Finų.....	14,136
Graikų.....	23,127
Italų.....	273,120
Ispanų.....	7,253
Japonų.....	14,243
Kinų.....	1,485
Kroatų.....	44,272
Kubiečių.....	5,591
Lenkų.....	95,835
Lietuvių.....	14,257
Lietuvių bus daug didesnis skaitlius nes daugelis pasisakė lenkais, maskoliais ar vokiečiais esą.	

Maskolių.....	5,814
Murinų.....	3,786
Norvėgų.....	21,693
Olandų.....	9,735
Portugalų.....	8,729
Prancuzų.....	10,379
Rumunų.....	11,452
Rusnakų.....	16,257
Škotų.....	16,463
Švedų.....	23,310
Šveicarų.....	3,846
Slovakų.....	38,221
Syrų.....	5,824
Turkų.....	2,033
Velšių.....	2,367
Vengrų.....	44,261
Vokiečių.....	86,813
Žydų.....	153,748
Visokių.....	1,027

Iš Maskolijos atkeliavo viso 215,665:

Žydų.....	125,234
Lenkų.....	46,204
Finų.....	13,461
Lietuvių.....	13,697
Daugelis lietuvių yra pasisakę lenkais arba maskoliais esą, dar nežinodami savo tautos vardo.	
Vokiečių.....	10,279
Maskolių.....	5,282
Skandinavų.....	937

Iš Turkijos atkeliavo:

Syrų.....	4,807
Bulgarų ir Macedoniečių.....	3,663
Graikų.....	2,872
Turkų.....	1,729
Armėnų.....	1,522
Arabų.....	826
Žydų.....	461

Iš Austro-Vengrijos atkeliavo viso 265,135:

Lenkų.....	43,803
Kroatų.....	43,157
Vengrų.....	42,848
Slovakų.....	36,550
Vokiečių.....	34,848
Rusnakų.....	15,689
Žydų.....	14,884
Čekų.....	12,635
Rumunų.....	10,811
Dalmatų.....	4,424
Bulgarų.....	3,224
Italų.....	1,914

Iš Vokietijos atkeliavo:

Vokiečių.....	31,855
Žydų.....	979
Lenkų.....	4,108
Lietuvių.....	22
Dauguma lietuvių yra vokiečiais pasidavę.	

Iš Anglijos atkeliavo viso 102,193:

Anglų.....	38,111
Airių.....	36,953
Škotų.....	15,048
Velšių.....	2,168
Žydų.....	6,113
Lietuvių.....	382
Dauguma lieuvių pasisakė lenkais, maskoliais esą. Tuli buvo užrašyti net žydais iš Maskolijos.	

Lenkų..... 259

Skandinavų..... 359

Ispanų..... 233 ir tt.

Viso sugražinta atgal ligotų, prasikaltėlių, ir tt..... 12,432

Sugražinta atgal prabuvusių Amerikoje iki 3 metų už peštynes ir kriminališkus prasikaltimus..... 676.

Atsakymai.

H. J. Vaišūnui, Valparaiso, Ind. Turbut turit per dang liuso laiko, kad norite užsiimti tokiais smulkiomis dalykais. Rankraščio negražinsim, nes jis, kaip tik sunaudojom, tuo nuvaziavo į gurbą. Nereikėtų stebėtis, ką stylių permainėm ir sutrumpinom, o palikom tik patį branduolį—nutarimą.

Prakalbos.

Sutvėrymas Naujos Lietuvos tautiškos-pašėlpinės draugystės bei knygyno Allegheny. Visi užjaučianti atsilankykite. Bus skaityta konstitucija ir pradėtas draugystės gyvenimas. Kalbėtojų netruks. Atsibus 2:30 po piet ant kerės Bearer and Franklin st., ant Bankos Entreprise, Allegheny, Pa. Vasario 24 d.

Užprašo 55 k. L.S.P.A. Komitetas.

O, Laisve šventoji!..

Paaukauta J. N.

O, Laisve šventoji! Kada tu ateisi
Į mūsų vargingąją šalį?
Kada tu išvysi tą teismą beteisį,
Tą priespaudos baidą sauvalę?

O, Laisve! Jau tave ateinant pajuto
Plačioji minia prispaustųjų,
Ir drąsiai vienybėj kovon ji sukruoto,
Kovon su valdžia nelabųjų.

Kiek gyvasčių zuvo, kiek kraujo pralieta
Už tave — o, Laisve — dievaite pasaulės!
Žust' karžygiai tavo, ką daro tau vietą
Pasaulėj — toje, kur nēr saulės....

O, Laisve šventoji! Tu — saulė draugijos!
Be tavęs nēr meilės, lygybės;
Be tavęs — tamsybė, ką protą žmonijos
Užsėja nuodais neteisybės.

Kada gi ateisi, kada gi apšviesi
Pasaulę, varguos sužavėtą?
Mēs laukiame tavęs rankas štai ištiesę,
Ateik! — mūsų kova jau pradėta!...

J. B. M-ly.

Pavojingi pasazieriai.

Kaip laivų savininkai išnau-
doja vežamuosius į Ameriką
žmones, parodo šis paveikėlas.
— Pradžioj šio mėnesio, nuo
Hamburgo, Boulogne ir Ang-
lijos Plymouth laivu Pennsyl-
vania, Hamburg American li-
nija, važiavo rusų revoliucio-
nierių, iš viso trečios klasos
žmonių buvo 1,191, neskaitant
augštesniųjų klasių 184 žmon.
Išbuvus ant jurių 12 dienų, 3-
čioji klesa emė nerimot ir, kaip
angl. laikraščiai rašo, rusai
revoliucionieriai sukėlė visą
apačią, reikalaudami geršnio
maisto, apžiūros, apsiėjimo ir
tt. Laivo kapitonas Knuth
jiems paaiškino kas laukia už
maištą, o viens viršininkas prie
to pastebėjo: „Jie yra revoliu-
cionieriai. Kiekvienoj kelio-
nėj jie yra blogesni už kitus”.
— Tuolaik važiavo ir 8 Ameri-
kos piliečiai, kurie už perveži-
mą mokėjo darbu, buvo pasi-
rašę dirbti visą kelionę už vie-
ną markę, bet atvažiavus, jiems
užmokėjo tik po 16 centų, o
po 9 c. pasiliko kaip baudą.

Korespondentas taip užbai-
gia tą žinią: „Šale revoliucio-
nierių, kiti pavojingi pasazie-
riai yra viena pora levų, keli
briedžiai, dvi baltosios meškos
ir k. įvairūs gyvuliai”. — Tik
nepamini, kad šitie gyvuliai
buvo gerai užlaikomi, ne
skriaudžiami taip, kaip revoliu-
cionieriai,—ką galima jau
kiekvienam pačiam dasiprotėt.

Nauji rasztai.

Dilgėlių ziedai. Dovanėlė
„Dilgėlių” skaitytojams. Phi-
ladelphia, Pa. 1907 m. Pust.
31. Kaina 15 centų.

Sitoje knygutėje telpa trys
juokdariškos sptyriškos apy-
sakos: 1) „Gyvačių Draugijoj”
—kur žalčiai ir gyvatės skun-
dziasi žmonių neteisingumu ir
mokina juos doros; 2) „Pude-
lis”—kaip vienas žmogus sap-
navęs esąs šunyčiu—pudėliu ir

kaip jis pradėjo bodėtis šuni-
ška tarnyste; 3) „Nelaiminga
sis kryžinis voras”—pagal vo-
kišką—išjuokimas šios gady-
nės tvarkos ir valdžios ir lab-
daringų įstaigų (ligonbučių).
Apsakos smagiai ir drąsiai
parašytos, skaitytojui nebus
nuobodu. Knygutėje yra du
paveikslėliai.

Amerikos Lietuvis. Mėnesi-
nis laikraštis—magazynas. N1.
Metai I. Sausis, 1907. Leidžia-
mas Worcester Mass. Redak-
torius M. Paltanavičia. Pust.
61. Kaina: 1 egz. 25 c, už vi-
sus metus 2 dol.

Šitame laikraštyje, kuris
bereikalingai pavadintas „ma-
gazinu”, telpa šie straipsniai:

Išleistojaus prakalba, Jur-
gio Donkino apie Worcesterio
miestą, Paltanavičiaus Kaip
kovoti už buvį, Ag. Kaunienės
Aplankymas tėvynės, A. Ma-
tušenkos Kaip mes kovojome
ant Juodųjų jurių, Kalvio iš
Rygos Stebuklai arba cudai,
Aglė (daina), Sunus socialis-
tas (daina), Jozas ir Driskius,
Revoliucija Rusijoje ir kitokios
zinišios.

Isz visur.

Pusjau valdiškame rusų lai-
kraštyje „Nov. Vremia” buvo
rašyta, kad Peterburgo miesto
viršininko Launitzo užmušėjas
— zydas. Tuo tarpu daktarai
apžiūrėję užmušėjo levoną, pa-
tvirtino, kad ne zydas. Peter-
burgo žydų kuopa, pasipikti-
nusi ta neteisybe, nusiuntė mi-
nisterių premieriui Stolypinui
telegramą, prašydama užgin-
čyt tą insinuacija” tam pačiam
laikraštyj ar kitokiu budu, bi-
le tik valdiškai (oficiališkai).

Kad politiška laisvė reika-
linga ir kapitalistams, tai pa-
rodo išaiškinimas Lodziaus pa-
brikanto Poznanskio, kurio
užklausė peterburginis dienra-
štis „Segodnia” apie tai, dėlko
Lodziaus pabrikantai uždare

savo dirbtuves (lokautas):

„Kodėl vakaruose, — rašo
Poz., — niekad netenka matyt
nieko, kas but panašus į tą
darbininkų judėjimo anarchi-
ją, kuri viešpatauja Lodziuje?
Dėlto, kad ten yra pilna orga-
nizacijų ir sąjungų laisvė kaip
pabrikantų, taip ir darbinin-
kų. — — Mūsų kapitalistiška-
sis surėdymas neišriš darbinin-
kų klausimo. Bet juk galima
jį suminkštint”.

Lenkų laikraščiai rašo, buk
marijavitų sekta jau išnykus.
Jų „motinėle” Kozlovskaitė iš-
važiavusi iš Plocko, o paskuti-
neją atimtą iš marijavitų baž-
nyčią Wisniove vyskupas—su-
fraganas Ruszkovski(Ruškyš!)
peršventinto. Kai—kurie kuni-
gai esą važiuosią į Rymą persi-
prašyti šv. tėvo, kad atimtų
nuo jų iškeimą, neseniai užme-
stą.

Bet vargiai tas lenkų katali-
kų džiaugsmas patesės, nes ne-
seniai da buvo keliose vietose
marijavitų skerdynės, ir tie
skundėsi net valdžiai. Taip
gruodžio mėn. atsitiko Kališo
gub. Konašovo kaime: 100
žmonių su šakėmis užpuolė ant
marijavitų, tik policija juos iš-
vaikė. Per prievartą juk neiš-
naikys savo priešų, ypač kad
valdžia da užstoja. Da sausio
mėn. marijavitai skundėsi val-
džiai, kad katalikai nepildo ti-
kėjimo laisvės prisakymo.

Sulyg valdiškų šaltinių Ru-
sijos valstybėj žandarų buvo
iki per metų spalį mėnesiui:
807 žandarų janarolai ir afi-
cieriai, 550 vakmistų ir 10
tukstančių 506 unteraficieriai.
Nuo 1 d. spalį da pridėta: 96
aficieriai, 47 vakmistrai ir 1,
232 unteraficieriai. Jų užlaiky-
mui per metus reikia daugiau
10 milijonų rublių. Tiek tai
išleidžia žmonių pinigų vie-
šiemis politikos sargams, ne-
skaitant šnipų.

Į Pėtnyčioj Paryžiuje paskli-
do įspudingas gandas apie ne-
tikėtą myrį vieno iš žymesnių
vietinės rusų kolonijos atsto-
vų Vielbuševičiaus. Jį rado
kambaryj negyvą ant grindų,
sako pats nusinuodijęs, bet yra
abejojama. Jis buvęs žymus
tarp rusų revoliucionierių.
Spėja, kad gal revoliucionie-
riai jį ir nužudę, dėl kokių
priežasčių. Bet tik spėja.

Vienam Berlyno dienraštyje
patilpo laiškas, paduotas Wei-
lio, žinomojo lenkų rašytojaus
Zygm. Milkovskio (Jež'o), ku-
ris tą laišką gavo iš Leipcigo
(Vokiet.) per savo pačios šer-
menis, Šveicarijoj.

Laiškas taip skamba:—„Po-
nas Milkovski, Zueřich. Da-
bar išgirdome apie Tavo žmo-
nių sukeldinimą Poznaniuje ir
Galicijoj. Tu prakeiktas latre,
tu tik neseniai išėjęs iš kalėji-
mō, tu vertas, kad Tave pa-
kartų, kad tu, ptakeiktas
„Saulump”, prazutum, Tu ne-
vertas, kad kas ant tavęs spiau-
tų. Tu nori žmonee priešais
save sukelt ir ištolo lošti žiu-
rėtojaus rolę.

„Sutvėrėme čia komitetą ir
pasirūzome Tave išvalyt iš ne-
pavojingos tavo vietos.

„Vienas už daugelį vokiečių
tautos reikaluose”.

Tame ir kitose reikaluose
Zyg. Milkovski parašė „atvirą
laišką” į šveicarų tautą.

Zyg. Milkovskis, buvęsis re-
voliucionierius, dabar viens iš
didžiausiųjų Rusijos revoliuci-
jos priešų.

Peterburge kalbama, kad
stačiatikių dvasiškijos žinyba
nusprendė pertraukti visuome-
nės ir literatūros veikėjo šven-
tiko Petrovo veikimą. Tuo tik-
slu dvasiškoji konsistorija pa-
darė kelis slaptus susirinkimus
ir nusprendė: ištremiti Petrovą
vienolynan 3 mėn., neleisti jam
laikyti pamaldų ir paimti pasi-
rašymą, kad visą savo litera-
turą atidavinėsiąs dvasiškos
valdžios cenzuraj.

Lietuviu tauta senoveje ir szian dien.

Paraše J. Šliupas M. D.

TOMAS ANTRAS.

(Tąsa.)

padėjimo Volynijos iš rytų, beje iš pusės Moskvitėnų ir Totorių, iš kur ji iktu laik buvo ginama Kijevos, ir nurodinėjo ant senų lietopisių, anot kurių „tasai miestas 3-syk buvęs paimtas ir apgrobtas lenkiškųjų karalių“. Vienok, kada tasai klausimas buvo atiduotas apsvarstymui senato, tai radosi keletas senatorių, tame skaitliuje Krokuvos vyskupas Pilypas Padnevskis, vaivados Krokuvos Stanislavas Myškovskis ir Sandomieriaus Pėtras Zbořovskis, kurie kirtosi prieš priglaidimą Kijevos. Jie nurodinėjo ant didelių išlaidų, kurių reikės dėl apgynimo tos šalies, ir velyjo tas išlaidas palikti Lietuviams. Po gana karštų ginčų nuomonė šalininkų priglaidimo perviršėjo. Suėjime 5 d. birželio karalius per kanclerį apskelbė seimui apie priglaidimą Kijevos prie Lenkų karalystės. Krokuvos vaivada išdrįso atvirai protestuoti prieš šitą nusprendimą. „Visi ten esantieji taip įpyko ir suirzo, jog vos-ne-vos susilaukė nespjaudę ant jo“—užtėmyja seimo dienraštis. Kniazius Ostrogisškis tuojuan sudėjo prisieką kaipo Kijevos vaivada.

Tokiu būdu, beveik visa piet-vakarinė Rusija ir dalis šiaur-vakarinės tapo atplėštos nuo did. kunigaikštystės Lietuvos ir priglautos prie Lenkų karalystės. Dalykas unijos per pusę jau atliktas tapo. Antroji pusė dalyko jau pati per save iš pirmosios ištekėjo; nėra kokį savistovumą begalėjo turėti didi kunigaikštystė, aprubežiuota savu lietuvišku kraštu ir Baltarusijos žemėmis? Anot iš-itarimo Žemaitijos storastos Chodkevyčiaus, Lietuvai „jau tapo nupjaustyti sparnai“. Ir todėl tolesnis bėgis Liublino seimo perstato tikrai laipsnišką, neatsiginamą pasidavimą Lietuvų lenkiškiems reikalavimams.

Lietuviškieji senatoriai ir pastai iš didesnės dalies vėl sugrįžo į seimą, bijodami netekti urėdų ir lobių, ir dėlto kad jų nebutis netik nesutramdė Liublino seimo, bet atbulai—pagelbėjo jam be kliučių atimti nuo Lietuvos plačias ir geresnes skrytis. Jau ant rytojaus po priglaidimo Kijevos, beje 6 d. birželio, Lietuviai, karaliui liepiant, susirinko į pylį ant pašėkos su lenkiškais senatoriais. Čion Chodkevyčius vardan draugų su kartumu ir papykiu išmėtinėjo Lenkams neįstatymiską atplėšimą skryčių nuo lietuviškos kunigaikštystės neatrodę teisingumo dėl tokio atplėšimo, kaip tu reikėję butų padaryti. Bet Lenkai šalindamiesi nuo vaidų, glotniai kvietė Lietuvius (Krokuvos vyak. Padnevskis) prisidėti prie užbaigimo unijos ir užimti vietas bendruos suėjimuose. Paslų tro-

(O kada karaliaus nutarimas prijungti Kyjevą Lenkijai tapo apskelbtas, tai Krokuvos vaivada Stanislavas Myškovskis su dideliu įnirtimu (*furore concitato*) išsitarė: „Apskelbiu, kad aš niekadęs nepatariau, idant taip dalymis taptų prijungtos prie karalystės valdynės, bet tegul pasibaigia visatinai unija visų jų dėlto, kad mes turime tokias pat privilegijas ne tik ant Kyjevės, bet ir ant Vilniaus, Trakų ir tt.“ Ir už tokį išsitarimą Krokuvos vaivada taip suarzino ten esančius, jog „jie vos-ne-vos susilaukė nuo to, idant nespjaudytų ant jo; su grizu jie vadino jį lietuvišku maldau-
toju“.

bėsys buvo užsimanęs įsiseidinti kalba Chodkevyčiaus ir 7 d. birželio kreipėsi prie karaliaus su skundu. Karalius patarė palikti tą skundą ir patėmyti, kad „Lietuviai negalį nepykti: juk jiems tapo nudraskyti sparnai“. Po tam vėl prasidėjo tarybos apie sąlygas unijos. Kada-gi augštesnieji urėdai (kanclerio, maršalko, paskarbio ir tt.) pasiliko Lietuvoje nepalytėtiais, tai Lietuviai reikalavo, idant dėl jų kunigaikštystės pasiliktų atskira pečėtis, idant visatini seimai butų laikomi pamainais ir Lenkijoje ir Lietuvoje, idant naujai išrinktas karalius sudėtų prisieką kaip Lenkų karalystei, taip didei kunigaikštystei Lietuvos. „Jeigu seimas visados bus laikomas karalystėje—jie šnekėjo—tai kokią turės valdžią šale maršalko karunos lietuviškasai maršalkas? Arba kokia bus pareiga kanclerio didės kunigaikštystės Lietuvos, kada seimuose visi dalykai išeidinės tiktai su pečviete karalystės?“ Be to Lietuviai troško, idant atsakymas karaliaus nuo lietuviškos tėvonijos taptų padarytas naudon ne vienos Lenkų karunos, bet ir taptų praplatintas ant didės kunigaikštystės, ir idant Inflantai (Livonija) pasiliktų prie Lietuvos.

Tai-gi Lietuviai priimti rengėsi uniją net atplėšus žemes nuo jų ir tik reikalavo, kad taptų jų tiesos pripažintos lygiomis su Lenkijos, kad Lietuva ir Lenkija butų savo ženklumu lygiomis dalimis suvienytos viešpatystės.

Lenkai nesutiko apsileisti net ir tuose nesvarbiuose punktuose. Ypačiai trukšmą kėlė paslų trobės; jis ne tik nenorėjo girdėti apie kokius-nors nusileidimus, bet nuolatos grįžo prie karališkos gromatos, anot kurios Lietuviai, išvažiavusieji iš seimo, apskelbti tapo nepaklusniais esą (in contumacia), ir reikalavo, idant su jais pasielgiama butų palei tą gromatą, negaišinant laiko ant tolesnių pertikrinimų. Antrapus pačiame paslų trobėsyje, apsvarstant įvairias išligas projekto unijos, nesykį kilo nesutarimai, ir jis neįstengė pareiti į vienbalsį nutarimą, kaip reikia pasielgti su Lietuvų prašymais ar apskelbimais ant-rašto. Klausimas apie dvi pečviete bėgyje pilningos eilės suėjimų buvo vyriausiu dalyku ginčo iš pusės Lietuvų, ir grasiño net suardyti visą reikalą unijos, kaštavusį tiek triuso ir pastangų.

17 d. birželio senatas ir paslai Lenkų perkratinėjo privilegiją dėl unijos, ir nesutiko tik viename punkte, beje kur parašyta buvo: „Naujas karalius po karunavojimo patvirtins tiesas visų viešpatysčių ant vienos listos, bet ant tos listos privalo buti dviem pečvietim,—lenkiškajai ir lietuviškajai“. Paslams butinai reikalaujant tiktai vienos pečvietės, Zyg. Augustas išsitarė taip: „Jeigu nenorite sutikti ant dviejų pečviečių, tai, pamatysite, kad blogiaus bus; aš to jau nepamatysiu; ta negerovė atsitiks prie kito karaliaus, bet sakau, kad jūs reikalaujate ko blogesnio, dėl to, kad apie tai pasiliktų atmintis ant amžių amžių. O kas kišasi Lietuvos, tai jį sutiks ir ant vienos pečvietės“. O 20 d. birželio Chodkevyčius pasakė Lenkams vardan Lietuvos dumos: „Mes turime išpildyti tai, kas patinka karaliui, bet sutikti pagal sąžinę, iš geros valios ant to, idant gromatoje, kuriaje naujas karalius tvirtins mūsų privilegijas, netaptų prispausta mūsų pečviete, mes negalime. Mes busime priversti tatau leisti tiktai per prievartą“.

Sunkus buvo padėjimas karaliaus tarp užsispyrimo Lenkų iš vienos pusės, ir gailistingo, maldaujančio tono Lietuvų iš kitos. Lietuviškieji senatoriai ir paslai nesiliovė rinkęsi at-

skiroje svetainėje.

23 d. birželio Lietuvos senatoriai pranešė Lenkų senatui, kad pasiduoti nenori ant štai ko: 1) kontinmacija ant Lietuvos neturi būti minima privilegijoje ant unijos ir 2) paveldimas Lietuvos sosto, karalius nusileistas Lenkijai Varšavos seime (1563-64 m.), turi priklausyti Lietuvai lygiomis su Lenkija Lenkai ir ant to nesutiko.

24 d. birželio karalius bėgyje keletos valandų vaikščiojo tai pas lenkiškus, tai pas lietuviškus senatorius, stengdamasi juos suvesti į abipusį sutikimą, ir galiausiai teip nuilso, kad jam bloga pasidarė. Reikia pasakyti, kad tuomi laiku Zygmantas Augustas sunkiai sirgino: mat jis turėjo priepuolius akmens ligos.

Galiam, 27 d. birželio, sunkusis darbas unijos atkako prie geidžiamąjį Lenkams galo. Lietuviai atkako į lenkiškąją senatorių palatą, kur buvo ir karalius. Čionai tapo pakviesti ir lenkiškieji paslai. Vadovas lietuviškosios dumos, Žemaitijos storasta Jonas Chodkevyčius, pasakė ilgą ir pertikriuančią kalbą; jis vis kalbėjo apie augščiau minėtuosius punktus¹⁾ ir su kartumu apskelbė, kad Lietuva priversta apsilieisti klausimė apie pečvietę, bet prašo Lenkų nusileisti Lietuviams kituose punktuose. Jis puolė ant kelių prieš karalių; paskui jį suklaupė visi lietuviškieji senatoriai ir paslai

— Vardan dievo—kalbėjo su ašaromis Chodkevyčius—meldžiame tavęs, viešpaties, atsimink mūsų tarnystos, mūsų viernumo tau ir mūsų kraujo, kurį mes liejome dėl tavo garbės. Malonėk teip sutvarkinti mus, idant dėl visų butų garbės, o ne apjuokimas ir pažeminimas, idant užlaikyti butų mūsų geras vardas ir tavo karališkoji sąžinė. Vardan dievo meldžiame tavęs atsiminti to, ką tu mums patvirtinai sava prisieka.

Tai ir viskas: prašymas, suklupimas ir ašaros... O kur dingo lietuviškieji žirgai ir kardai su rimbais ir makarais? Nusmaugė juos Lenkų dvasė ir katalikystė! Aristokratų širdyse didžiausias nevidonas—tai Lenkų tautybos dvasė, ir toji sumenkino priešgynumą Lietuvos aristokratijos.

Po tam Lietuviai verkdami atsistojo. Lenkai teip gi buvo sujudinti, ir daugelis iš jų senatorių liejo ašaras gailistos. Vardan lenkiškųjų senatorių atsakymą davė F. Padnevskis Krokuvos vyskupas; draugišku raminančiu tonu jis kalbėjo apie abipusinę brolišką meilę abiejų tautų, ir prašė Lietuvos galutinai ir tuojau priimti uniją. Tokiu pat tonu šnekojo pats karalius; o po tam kunigas-pakancleris Krasinskis iš sąsago perskaitė iš anksto parengtą karališką atsakymą. Vyriausia įtalpa visų šitų atsakymų buvo visatini patikrinimai, kad iš dabartinės unijos, su dievo pagalba, negali išeiti niekas apart labo dėl abiejų pusių ir kad Lietuviai pasiliks pirmųjų valnasčių ir guodų. Karalius *galybė savo valdžios* reikalavo, idant Lietuviai sutiktų ant paduotų sąlygų unijos.

Pabaigęs visą reikalą su skaudžiu patrempimu savo senėnių prisiekų, duotų Lietuvai, pastarasai Jagėliunas teisinosi, buk jis nepamiršęs savų prisiekų, padarytų abiem viešpatystėm; unija dėl Lietuvos esanti laime, o ne piktu!

Pavelyjant karaliui, Lietuviai atsitraukė į savo svetainę

1) Lietuviai sakėsi sutikę ant kitų punktų unijos, bet ne ant šitų penkių: 1) kaslink paveldimo Lietuvos sosto, 2) kaslink Inflantų, 3) kaslink pečvietės liet. respublikos, 4) kaslink Varšaviško recesso, ir 5) kaslink Liublino privilegijos.

dėl galutinio nusprendimo. Tasai sprendimas tęsėsi apie tris valandas. Po tam jie sugrįžo į senatą ir lupomis to paties Chodkevyčiaus ištarė savo pritarimą visiems punktam unijos, tik tai prašė suminkštinti tulus išsitarimus dėl jų naudos. Visi lenkiškieji senatoriai atsistojo, ir Krokuvos vyskupas jų vardan išreiškė dėkiugumą Lietuviams. Teip gi karalius ištarė savo džiaugsmą.

Unijos sutartys—trumpai imant—yra šitos: 1) Lenkų karuna ir didi kunigaikštystė Lietuvos yra vienu, neperskiriamu ir neskiriamu kunu; 2) stovi po vienu bendrame seime išrinktu ir Krokuvoje karunuodintu karaliumi; 3) atskiros inauguracijos dėl didės kunigaikštystės nebus; 4) tiesa sukcesijos (teronijos) Jagėliunų didžioje kunigaikštystėje panaikinta; 5) Po karunavėjimo karalius turi patvirtinti visas privilegijas lenkiškas ir lietuviškas; 6) seimai turi būti bendri; 7) sądoras ir traktatai turi derinami būti bendrai; 8) moneta turi būti vienokia ir lygi; 9) akėzė ir muitai Lenkijoje ir Lietuvoje panaikinti; 10) statutai, draudžianti apsigyvėti Lenkams Lietuvoje ir antraip, prašalinti; 11) urėdai ir guodos vietos Lietuvos užlaikyti; 12) ekzekucija Lietuvos nesikiša; 13) Volynija, Kijeva ir Pagiriai tenka Lenkijai, o Inflantai liekasi bendra savastim Lietuvos ir Lenkijos.

Ant rytojaus, 28 d. birželio, vigilijoje šventės apaštalu Petro ir Povilo, bažnyčioje giedojo *Te deum laudamus*, ir pamokslininkai kvietė liaudį dėkavoti viešpačiui dievui.

Iškilminga prisieka abiejų pusių ant unijos įvyko 1 d. liepos penktadienyje. Pirmą prisiekę senatoriai karalystės, pradedant nuo archivyvskupo, po tam lietuviškieji senatoriai, toliaus lenkiškieji žemiški paslai pagal vaivadystas, o paskui juos lietuviškieji žemiški paslai. Prieš tam Pagirėnai, Volynai ir Kijėvenai prisiekavo jau skaitliuje Lenkų. Lenkiškieji senatoriai dėkavojo dievui už tai, kad leido jiems susilaukti tos valandos, ir verkė. Kancleris, beskaitydamas formą prisiekos, teip susigraudino, jog negalėjo toliaus skaityti ir perdavė didžiam maršalkui. Tačiau ir toje iškilmingoje valandoje neapsiėjo be tulo atsitikimo. Visi prisiekiantieji paeiliui buvo kviečiami pas stalą, prie kurio stovėjo karalius lyg koks šventasai, nusiėmęs kepurę. Prisieka apimanti abipusišką prizadejimą šventai išpildyti savo pareigas ties karaliumi ir visus punktus unijos, baigėsi žodžiais: „Tegul pagelbsti man tame dievas vienas treybėje ir jo šventa evangelija“. Štai Cholmo pakamarinis Mikalojus Sienickis su dviem kitais lenkiškais paslais (Žoliuskiu ir Broskovskiu iš Mozurijos), pirmą negu atsiklaupė, pasakė: „Aš neprisieksiu vardan treybės ir to dievo, kurių nepripažįstu“. Regimai tai buvo sąnariai arijaniškos sektos arba antitrinitarai. Karalius aštriai įsake Sienickiui netramdyti atliekamą aktą. Tasai prisieka, bet be paminėtų užbaigos žodžių. O du jo draugu su visu išėjo iš palatos ir neprisieka. (Bet ant rytojaus juos priverstė prisiekti po gresme išmetimo iš seimo). Be to, kilo ginčas dėl Inflantų. Lietuviškieji senatoriai norėjo, idant atstovai Inflantų prisiektų kaip sąnariai lietuviškos kunigaikštystės; o lenkiškieji atsiliepė, kad Inflantai tapo pripažinti bendra Lietuvos ir Lenkų valdyne, todėl jie turi prisiekti skyrimai. Tasai dalykas tapo atidėtas iki kitam laikui. Pabaigus prisieka, karalius rėdo ant žirgo ir palydimas sąnarių

(Toliau bus)

Ateitis mainu darbininku.

Jie privalo apsižiūrėti ir dabar prisirengti būti ištikimais unijai.

Niekados šios šalies angliakasyklų darbininkai neturėjo pagabesnės valandos apsvartyti, ką unija yra padarius, nes dabar yra ramu visuose mainų distriktuose ir daugelis dirba po kontraktu ant 2-3 metų, biznišku kontraktu su operatoriais, po tokiu kontraktu, kokio jie vieni niekad nebutų galėję įgyt be unijos pagalbos, ir kuris geriau juos sutaikė su operatoriais, negu jie pirmiau buvo.

Mūs viengendžiai, kurie dirba kietosios anglies kasyklose, turi suprasti iš metinio raporto J. Mitchell'io dabartiniam metiniam susirinkime Indianopolyje, kad daugelis mainierių tame distrikte neišpildo unijos reikalavimų. Kiekvienam distrikte skaitlius sąnarių gale metų susimązino, vietoj ką turėjo pasidaugint.

Labai pertikrinantis apie unijos galybę atsitikimas buvo Harisburge, kur 18 tikrų mainų darbininkų priėmė prisiega kaipo legislatoriai, sąnariai ir rednės, išleidžiančios šiai valstijai tiesas.

Kada jie pastojo kanidatais, mainieriai priėmė juos ir jie tapo išrinkti. Dabar jie budami legislatoroje, galės prigelbėti mainierius, pasistengdami išleisti tiesas mainieriams naudingas.

Suvienujų Amerikos mainierių urėdninkai, kurie per paskutines keles savaites laikė mass-mitingsus po kietasias anglis, stengdamiesi mainierius pertikrinti apie reikalą jų prigulėjimo prie unijos, turėjo gerą pasisekimą; viename tik-tai distrikte laike dviejų savaičių jiems pasisekė prirašyti prie unijos 5,000 mainierių. Didelė dalis to skaitliaus yra

musų žmonės, o nors mums linksma, kad jie dabar yra unisąnariais, tačiau reikia gailėtis, kad emė tiek laiko ir buvo reikalinga organizatoriams susaukti juos į kruvą ir aiškinti apie reikalingumą prigulėjimo prie unijos.

Imigracijos komisorių raportai rodo, kad vis daugiau ir daugiau mūs viengendžių ateina į šią šalį kožnus metus ir panašūs raportai yra iš mainų distriktų, kad vis daugiau mūs vientaučių gauna darbą mainose su kiekvienais metais. Tie vyrai ateina į šią šalį jieškodami geresnių uždarbių, ne kaip jie turėdavo savo gimtiniam krašte ir pasigaminti vagadlyvesnius namus, ne kaip jie turėjo ten, iš kur atėjo ir tuo pačiu tarpu pasirupinti apie ateitę savo ir vaikų, daug geresnę ir šviesesnę, ne kaip jie turėtų, jei jie pastliktų ten kur jie gimė.

Kietųjų anglių kasyklų darbininkai dabar turi progą prisirašyti prie unijos, kokios da niekad neturėjo. Proga palausyt patarimo viršininkų. Viršininkai tuluose distriktuose šaukia viešus susirinkimus ir aiškina žmonėms, kaip reikalinga turēt stiprią uniją, paplatingint ją teip, kad iš mokesčių susidėtų streika fondas ir visokiam atsitikimui, kad savininkai turėtų ją pripažinti ir taikintis su darbininkais.

Viršininkai tēt eina į mainas ir pasako žmonėms, kada bus susirinkimas, teip kad nėvianas negali teisintis buk nežinojęs apie joki mitingą ir jo tikslą arba nēgirdėjęs paraginimo.

Tiems žmonėms nėra atleidimo už atsimetimą nuo unijos ir tie, kurie teip pasielgė, yra tikrai nedėkingi savmyliai, ne nęverti simpatijos nę parėmimo drangų darbininkų. Mums gaila, kad jie laimėjo tą, ką unija jiems iškovojo, neatmokėdami niekuomi.

„Kova“

Didžiausias lietuviškas socialistų savaitinis laikraštis, dvigubai nuo Naujų Metų padidintas, pilnas gražių ir naudingų straipsnių, apysakų, eilių ir šiaip jau geros sveikos medėgos. Žinios apie darbo žmonių judėjimą visame svięte. Rėdomas drąsiai, radikališkai ir pagal naujos galdynės dvasę. Mokslišką ir vienok kiekvienam suprantamas. Prekė metams Amerikoje ir į visus kraštus svieto.....\$2,00
Adrisas: „Kova“

1418 So. 2-nd str.,
Philadelphia, Pa.

Didelis „Fėras“!

Brooklyn, N. Y. 38 kuopa S.L.A. parengia vasario 22, 23 ir 24 d. „fėrus“, naudai prie glaudos namo su kolonija ir revoliucijos Lietuvoje.

1-mą ir 2-rą dien prasidės 2 val. po piet, o subaloj—7-tą val. vakare. Draugeliū saleje, 73 Grad str. Įtenga visiems dykai. Komitetas.

Ant randos ar pardavimo:

Farma 30 akėrių žemės su gerais namais, geras vanduo ir kalnas brangių pieskų, netoli nuo marketo. Dėl tolimesnių žinių kreipkitės pas

B. L. Cannon,
10. N. Franklin st.
Wilkes-Barre, Pa.

Ant pardavimo.

Farmą parduoda su gera žeme, nauja stuba ir kluonas su tvartu.

Ant pardavimo namai geroj vietoj ant gyvenimo, dėl dviejų šeimynų ir vienos.

Ant pardavimo lotai Hile dale, naujos mainos ir geri darbai. Dasizinkit „Vien. Liet.“ Redakcijoj.

Ant pardavimo

iš antrų rankų, medžių, balkių, lentų ir stulpų dėl budavojimo namų. Dasizinkite po No. 100 Willow st. Plymouth, Pa.

Pajieszkėjimai.

Pajieskau gero kriaučiaus prie kostomiersko dardo kotinio, geram kriaučiui gera užmokestis ir darbas ant visados, meldžiu atsišaukti ant adriso:

G. F. Lanauckas
236 S. Back st.,
Mt. Carmel, Pa.

Pajieskau Andriaus Martišia jis 1906 metuose gyveno Philadelphijoje turiu svarbų reikalą. S. Dombrauckas

228 Valley st.
Dayton, O.

Trumpas gyvenimas išradėjų.

Yra nepaprastas faktas kad išradėjų gyvenimas neilgas Myris nustebina juos trumpai kaip jiems pradeda sektis jų užsiėmimas ir turi užtektinai. Turi buti kad šie žmonės per sekimasi jų užsiėmimo pamihšta apie savo organizmą kad jis ir reikalauje pr žiurėjimo kaip kiekviena mašina. Sunaikina sveikata ir gyvastį per surašinėjimą. Kiti vėl atkreipe visą atydą ant savo kupōystės ar užsiėmimo neadbodami apie menkus vidurių nereguliariskumus. Kaip tankei mes nęstojeme apetito, stiprumo, energijos. Toki ženklai gali buti mus smertinės ligos. Vartokite tuojaus Triners American Elixirą Kartujų Vyną ir jis jų sistemą tuoj pastatys ir normališka padėjimą. Šios gyduoles veike tiesiog ant trinimo organu, čystina kraują, stiprina raumenis ir nervus, padaro mus sveikais ir energiškais. Vartokite visados neregulariskume vidurių.

Gaunamas visose aptiekose, arba pas patį fabrikantą—Juozapą Trinerį 799 So. Ashland ave., Chciago, Ill

Jurgis Baronas,
keliaujantis agentas
„Vienybės Lietuvninkų“.